

Beleidsplan schuldhulpverlening 2021-2024

Inleiding

Op grond van de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening (WGS) ligt de regie op schuldhulpverlening bij de gemeente. Ter uitvoering van die opdracht stelt de gemeenteraad een plan vast dat richting geeft aan de integrale schuldhulpverlening aan de inwoners van zijn gemeente (Art. 2 lid 1 WGS).

Schuldenproblematiek is helaas nadrukkelijk aanwezig in onze maatschappij. De verwachting is zelfs dat het beroep op schuldhulpverlening de komende jaren gaat stijgen. Corona is daar een belangrijke reden voor. De invloed van corona neemt weliswaar langzaam af. Maar dat betekent ook dat de ondersteuningsmaatregelen vanwege corona binnenkort stoppen. En daarmee komt waarschijnlijk een nieuwe groep huishoudens in de financiële problemen, zij die zonder de corona-ondersteuning toch niet voldoende inkomen weten te verdienen..

Schuldenproblematiek is overigens niet alleen een financiële zaak. Schuldenproblematiek heeft zijn (negatieve) uitwerking op veel andere leefgebieden. Door schulden ontstaat stress en kunnen er ook andere gezondheidsproblemen ontstaan. Mensen worden minder energiek, doen minder mee in de maatschappij. Kinderen kunnen noodzakelijke en wenselijke goederen moeilijker of zelfs niet aanschaffen. Soms dreigt huisuitzetting door betaalachterstanden. Kortom, schuldenproblematiek heeft zijn uitwerking op velerlei gebied. Alle reden om schuldhulpverlening niet als losstaand onderwerp te zien, maar als onderdeel van een groter geheel. Daarom is een integrale aanpak van schuldhulpverlening de enige juiste insteek. Met ook aandacht voor omliggende leefgebieden en gebruikmaking van in- en externe kennis op die leefgebieden.

Voor u ligt het beleidsplan schuldhulpverlening 2021-2024. Dit beleidsplan biedt het kader om schuldenproblematiek in West Betuwe te voorkomen, beheersbaar te maken en/of op te lossen. In deze nota geven we allereerst een beeld van de aantallen waar we het over hebben op de verschillende aspecten van schuldenproblematiek, zowel op landelijk- als op lokaal niveau. Daarna beschrijven we het kader van waaruit het beleidsplan ontwikkeld is en geven we aan wat we willen bereiken. Tenslotte volgt hoe we onze doelen willen bereiken, welke acties we daarvoor *hebben* ondernomen en *gaan* ondernemen.

Ter voorbereiding op dit beleidsplan hebben wij gesprekken gevoerd met externe organisaties die te maken hebben met schuldenproblematiek. Een overzicht van de gesproken organisaties is als bijlage 1 bijgevoegd. Huishoudens die schuldhulpverlening ontvangen zijn overigens niet rechtstreeks benaderd.. Hun gegevens mogen niet voor een ander doel gebruikt worden dan waarvoor ze zijn geregistreerd.

Schuldenproblematiek in cijfers

Problematische schulden komen landelijk gezien bij 7,6% van de huishoudens voor. In West Betuwe is dit 4,9%¹. Relatief gezien een mooi gegeven, maar in absolute aantallen gaat het nog altijd om 1010

¹ Cijfers afkomstig van <https://dashboards.cbs.nl/v3/SchuldenproblematiekInBeeld/> , peilmaand oktober 2020

huishoudens. Dat zijn 1010 huishoudens die niet in staat zijn om binnen een periode van 3 jaar hun schulden volledig af te lossen. Dat zijn voor een groot deel huishoudens die zonder ondersteuning niet in staat zijn om perspectief in hun situatie te brengen.

De kenmerken van huishoudens met problematische schulden zijn divers:

- 20 van hen zitten in de leeftijdscategorie 16-25 jaar, 350 in de categorie 25-45 jaar, 480 zijn tussen de 45 en 65 jaar en 150 zijn 65+ (10 niet geregistreerd).
- 800 huishoudens hebben een Nederlandse achtergrond, 210 een migratieachtergrond.
- 480 huishoudens hebben geen kinderen, 530 wel.
- Voor 500 huishoudens is een loondienstverband de belangrijkste inkomensbron, 200 zijn zelfstandige, 100 ontvangen bijstand, 100 ontvangen pensioen als belangrijkste inkomensbron (110 huishoudens hebben een ander inkomen).
- 400 huishoudens hebben een besteedbaar inkomen van minder dan 20.000 euro, 550 huishoudens hebben een besteedbaar inkomen tussen de 20.000 en 50.000 euro en 30 huishoudens een besteedbaar inkomen van meer dan 50.000 euro (30 huishoudens inkomen onbekend)
- 200 huishoudens hebben een vermogen van meer dan 50.000 euro.

De regie op gemeentelijke schuldhulpverlening ligt bij Team Schuldhulpverlening (SHV). Dit team maakt onderdeel uit van Team Sociaal. Op 1 juli 2021 had Team SHV de volgende caseload:

Totaal aantal klanten:	119
Totaal aantal schuldregelingen:	81

Andere lokale aanbieders op het gebied van schuldenproblematiek zijn Schuldhulpmaatje en de thuisadministratie van Welzijn West Betuwe (WWB). Schuldhulpmaatje heeft ongeveer 50 trajecten lopen, die gemiddeld een jaar duren. De thuisadministratie van WWB is in 2020 aan ongeveer 100 huishoudens aangeboden.

Wat opvalt zijn de bescheiden aantallen waar we het over hebben voor een gemeente van ruim 50.000 inwoners. Tegelijkertijd is ieder huishouden met schuldenproblematiek er één te veel. Helemaal als je bedenkt welke negatieve invloed schulden hebben op iemands verdere welzijn. Gelukkig is de praktijk van team SHV dat schuldregelingen voor veruit het grootste deel succesvol worden afgesloten. Deze huishoudens kunnen met een schone lei weer deelnemen aan de maatschappij, een mooi resultaat.

Kader

Lokaal geeft het in 2020 vastgestelde beleidsplan sociaal domein, "Bouwen aan sociale kracht", het kader. Dit beleidsplan geeft de kaders voor het gehele sociaal domein. In het beleidsplan zijn twee ontwikkellijnen benoemd: Een sterke samenleving, en De juiste zorg op de juiste plek. Onder de juiste zorg op de juiste plek staat het streven naar financiële zelfredzaamheid benoemd. Dit thema is vervolgens verder uitgewerkt in de uitvoeringsagenda sociaal domein. Het hoofdoel van financiële

zelfredzaamheid is alle inwoners, ook die met een laag inkomen, mee te laten doen in de maatschappij. Daarvoor zijn twee speerpunten benoemd:

- Versterking van zelfredzaamheid door vroegsignalering
- Behoud en versterking van gemeentelijke inkomensondersteuning

Als kader is verder belangrijk te noemen dat schuldhulpverlening uitsluitend ingezet kan worden als de inwoner daarmee instemt. Niemand kan verplicht worden schuldhulpverlening te accepteren. Het blijft de keuzevrijheid van de inwoner om op een aanbod tot schuldhulpverlening in te gaan. Dat is soms ingewikkeld wanneer er begeleidende organisaties in beeld zijn die de overtuiging hebben dat een inwoner gebaat is bij schuldhulpverlening. Pogingen om de inwoner van het nut van schuldhulpverlening te overtuigen vinden zeker plaats, maar dat de eindkeus bij de inwoner ligt wordt altijd gerespecteerd.

Wat willen we bereiken?

Onze aanpak op het gebied van schuldhulpverlening is tweeledig. Het eerste doel is

Het voorkomen van problematische schulden.

Hoe eerder een problematische schuld wordt gesignaleerd en hoe eerder een huishouden bereid is ondersteuning te accepteren voor het oplossen van die problematische schuld, hoe groter de kans dat de problematische schuld opgelost wordt. In de praktijk kloppen mensen juist laat aan voor hulp, wanneer de problemen al groot zijn. Dat bemoeilijkt snelle oplossingen. Het voorkomen van problematische schulden heeft dan ook de hoogste prioriteit.

Tweede doel op het gebied van schuldhulpverlening is

Snelle en deskundige dienstverlening aan inwoners met problematische schulden

Snelheid is geboden om schulden niet verder te laten oplopen en crisissituaties zo veel mogelijk te voorkomen. In het uiterste geval kan het niet betalen van rekeningen nl. leiden tot huisuitzetting of afsluiting van gas, water en elektra. We doen er alles aan om dat te voorkomen. Daarnaast bieden we deskundige dienstverlening. Dat doen we altijd onder de regie van de team schuldhulpverlening, onderdeel van Team Sociaal. Team schuldhulpverlening maakt daarbij op onderdelen gebruik van de

dienstverlening van externe partners. Binnen de totale dienstverlening is er altijd ruimte voor maatwerk, als daarmee een reële kans op oplossing of verbetering van de problematiek kan worden bereikt.

Wat spreken we af?

Op het gebied van voorkomen van problematische schulden spreken we het volgende af:

1. Doorontwikkeling Vroeg er op af:

Vroeg er op af is in 2020 van start gegaan. Binnen deze samenwerking signaleren externe partners huishoudens met een betalingsachterstand van 2 maanden aan team schuldhulpverlening van Team Sociaal. De medewerker van team schuldhulpverlening benadert deze huishoudens met het aanbod om te ondersteunen bij het beheersbaar maken van de schulden. We zetten in op verder uitbreiding van het aantal partners binnen Vroeg er op af. Op dit moment zijn dat er 29. Op dit moment is het wettelijk nog niet toegestaan om BSR als partner aan te laten sluiten bij Vroeg er op af. Zodra dat wel mogelijk is zullen we daar gebruik van maken. Tot die tijd zorgen we er voor dat de lijnen tussen BSR en Team Schuldhulpverlening kort blijven. De deurwaarders van BSR beschikken over de directe contactgegevens van de schuldhulpverleners en verwijzen klanten geregeld door voor schuldhulpverlening. Doorontwikkeling van Vroeg er op af vindt verder plaats door eind 2021 te evalueren. Op basis van die evaluatie worden verdere verbeteringen binnen Vroeg er op af voorgesteld.

2. Samenwerking

Door intensivering van de samenwerking met partners willen we sneller signaleren en sneller een passend aanbod aanbieden. West Betuwe kenmerkt zich door een sterke samenleving. Samen met de partners in die samenleving bereiken we veel inwoners. Die kracht benutten we om problemen snel in beeld te krijgen, bespreekbaar te maken en daar waar mogelijk aan te pakken. De samenwerking halen we onder andere aan door jaarlijks een brede bijeenkomst met betrokken partijen te organiseren. Om elkaar beter te leren kennen, elkaar beter te vinden en een gezamenlijk kennisniveau te ontwikkelen. Op kleinere schaal werken we met themasessies. Om kennis uit wisselen, nieuwe kennis te vergaren en meer te weten te komen van elkaars werkzaamheden.. Met als doel een zo compleet mogelijke aanpak op signalering van schulden, zonder overlap in die aanpak.

We maken in onze samenwerking gebruik van intermediairs. Zij hebben de ruimte om noodzakelijke hulp aan huishoudens snel te bieden. Daarnaast borgen we kennis van financiën en schulden in het dit jaar te ontwikkelen gezinsloket.

3. Communicatie.

Nog altijd is er een drempel om hulp te zoeken in geval van problematische schulden. De gêne om toe te geven dat je niet zelf in staat bent om rond te komen met je geld moet immers overwonnen worden. Om het onderwerp onder de aandacht te houden, wordt er structureel gecommuniceerd op vaste momenten in het jaar. Daarbij maken we gebruik van praktijkvoorbeelden, en liefst met gebruikmaking van ervaringsdeskundigen, zetten we in op herkenning en het verlagen van de drempel om schuldhulpverlening aan te vragen. Via

communicatie zorgen we ook voor duidelijk vindbare informatie over de manier waarop je je tot schuldhulpverlening kunt wenden. Want als je de keus eenmaal gemaakt hebt om hulp te accepteren, dan moet die hulp uiteraard ook goed vindbaar zijn. Op www.westbetuwe.nl verbeteren we daarom de vindbaarheid van informatie over schuldhulpverlening. Daarnaast zetten we in op het zo laagdrempelig mogelijk aanbieden van de informatie. Via lokale media en social media, maar ook mondeling via het lokale netwerk.

4. Centraal Krediet Registratiesysteem (CKI)

Via het CKI informeert Bureau Kredietregistratie (BKR) banken en kredietverstrekkers over afgesloten leningen en lopende schuldhulpverleningstrajecten. Door de CKI-toetsingen worden zowel klant als kredietverstrekker beschermd, omdat er gekeken wordt of het verantwoord genoeg is om een nieuw krediet af te sluiten. Wij sluiten aan op het CKI om bij te dragen aan uitwisseling van relevante gegevens met als doel problematische schulden te voorkomen.

5. Schuldruist aan de poort

Samen met Werkzaak continueren we de werkwijze van Schuldruist aan de poort. Dit initiatief om schuldhulpverlening nadrukkelijker te betrekken bij bijstandsaanvragen begon in 2020 als pilot maar wordt inmiddels als reguliere samenwerking voortgezet. Ook hier kan erger worden voorkomen door er snel bij te zijn wanneer mogelijke schuldenproblematiek wordt gesignaleerd.

6. Startpunt Geldzaken

We blijven gebruik maken van Startpunt Geldzaken. Via Startpunt Geldzaken informeren we inwoners met name over hoe om te gaan met geld. Over allerlei financiële zaken wordt informatie aangeboden. Alles met als doel inwoners te helpen goed met hun beschikbaar budget om te gaan. Startpunt Geldzaken heeft daarmee een belangrijke preventieve werking. Bij de intensivering van communicatie over schuldhulp worden de mogelijkheden van Startpunt Geldzaken uiteraard meegenomen.

Op het gebied van snelle en deskundige dienstverlening aan inwoners met problematische schulden spreken we het volgende af:

1. Verordening beslistermijn

Op grond van artikel 4a derde lid WGS stelt de gemeenteraad bij verordening vast binnen welke termijn na het eerste gesprek een beschikking wordt afgegeven of en zo ja hoe schuldhulpverlening wordt geboden. Wij stellen u voor de verordening beslistermijn schuldhulpverlening (zie bijlage 2) vast te stellen. In deze verordening staat de maximaal toegestane termijn van 8 weken benoemd. We kiezen voor de maximale termijn, omdat we vaak afhankelijk zijn van externe informatie om tot een besluit en plan van aanpak te komen. Dit laat onverlet dat we altijd streven naar het zo snel mogelijk afgeven van de beschikking.

2. Schuldhulp aan ondernemers

We zetten schuldhulpverlening aan ondernemers in 2022 voort. In februari 2021 hebben we voor het jaar 2021 schuldhulpverlening aan ondernemers (ZZP-ers) vorm gegeven. Dat aanbod was in eerste instantie om ondernemers te ondersteunen die in de financiële problemen zijn gekomen door coronamaatregelen. We zien dat hier langer behoefte aan is. Daarom zetten we de huidige vorm van schuldhulp aan ondernemers in ieder geval voort in 2022. Begin 2022 evalueren we deze aanpak en komen we met voorstellen hoe we structureel vorm geven aan schuldhulp voor ondernemers.

3. Adviesrecht schuldenbewind/samenwerking bewindvoerders

We benutten het adviesrecht schuldenbewind om de samenwerking met bewindvoerders te intensiveren. Begin 2021 heeft het college besloten gebruik te maken van het adviesrecht schuldenbewind. Door het adviesrecht zijn bewindvoerders gehouden om de gemeente om advies te vragen over schuldenbewinden. Hierdoor is team schuldhulpverlening beter in staat de regie op schuldhulpverlening te voeren. Er komt immers een groep inwoners met schuldenproblematiek in beeld die voorheen buiten het zicht van de gemeente bleef.

4. Beleidsregels schuldhulpverlening

We zijn transparant in onze beleidskeuzes en hebben deze vastgelegd in beleidsregels. In de tweede helft van 2021 bezien we in hoeverre de huidige beleidsregels schuldhulpverlening aanpassing behoeven.

5. Saneringskrediet Kredietbank Nederland

We gaan gebruik maken van de dienstverlening van Kredietbank Nederland op het gebied van saneringskredieten. Dit aanbod was nog niet beschikbaar in West Betuwe en is een regulier product van Kredietbank Nederland. Met het saneringskrediet zijn we in staat een deel van de doelgroep beter te bedienen. Enige optie die we tot dusver hadden was de minnelijke regeling. Deze geeft de klant veel minder rust omdat er een jaarlijkse heroverweging van afspraken plaats vindt. Dat is niet zo in het saneringskrediet. Tegelijkertijd geeft dit ruimte binnen team schuldhulpverlening om zich meer op andere zaken te concentreren.

6. Schuldenknooppunt

We gaan gebruik maken van het schuldenknooppunt. Het schuldenknooppunt is een centrale digitale voorziening voor gestandaardiseerd berichtenverkeer tussen schuldhulpverleners en schuldeisers. Dit maakt schuldregelen sneller en efficiënter. De tijd die het kost om een schuldregeling te treffen wordt hiermee aanzienlijk verkort. De ambitie van het schuldenknooppunt is om die tijd terug te brengen van 3 maanden naar 3 weken. Daarmee is niet alleen de klant gediend, maar ook de schuldhulpverlener die zich sneller met een volgende zaak bezig kan houden.

7. Verwijsindex schuldhulpverlening (VISH)

De VISH is een informatiesysteem, dat wordt gebruikt om informatie uit te wisselen tussen gerechtsdeurwaarders en gemeenten.. Samenwerking is nodig om mensen met

problematische schulden beter te kunnen helpen. Door VISH weten gerechtsdeurwaarders wie schuldhulpverlening ontvangt en kan onderling afstemming plaats vinden. Ook wij gaan gebruik maken van VISH.

Financiën

De financiën die nodig zijn voor de lopende dienstverlening en de nieuwe initiatieven kunnen opgevangen worden binnen de huidige begroting, met uitzondering van de kosten voor schuldhulp aan ondernemers. Voor schuldhulp aan ondernemers verwachten wij in 2022 een budget van 32.000 euro nodig te hebben. Wij stellen voor dit budget te bekostigen uit de beschikbare coronamiddelen net zoals we dat in 2021 doen.

Vervolg

In het vierde kwartaal van 2021 presenteren we de uitvoeringsagenda schuldhulpverlening. Via de uitvoeringsagenda geven we verder invulling aan de acties die in dit beleidsplan schuldhulpverlening staan benoemd.

Lijst van gesproken externe organisaties

Adviesraad Sociaal Domein

Bewindvoerders:

Betuwe Bewind

Budgetbeheer en Bewindvoering Gelderland

De Dijk Bewindvoering

Eswee Inkomensbeheer

Gelderzuid Bewindvoering

Gemeenten:

Maasdriel

Tiel

Zaltbommel

KleurrijkWonen

Over Rood (begeleider van ondernemers in zwaar weer)

Schuldhulpmaatje

Stichting Help Elkaar

Stichting Leergeld

Voedselbank Bommelerwaard

Voedselbank Rivierenland

Welzijn West Betuwe

Werkzaak Rivierenland

Woonstichting De Kernen

Verordening beslistermijn schuldhulpverlening

Besluit van de raad van de gemeente West Betuwe tot vaststelling van de Verordening beslistermijn schuldhulpverlening West Betuwe 2021 (Verordening beslistermijn schuldhulpverlening West Betuwe 2021)

De raad van de gemeente West Betuwe;
gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van [datum en nummer];
gelet op artikel 4a, derde lid, van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening;
besluit vast te stellen de volgende verordening:

Verordening beslistermijn schuldhulpverlening West Betuwe 2021

Artikel 1. Beslistermijn schuldhulpverlening

De beschikking tot schuldhulpverlening of de afwijzing ervan, bedoeld in artikel 4a, eerste lid, van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, wordt genomen binnen een termijn van 8 weken na de dag waarop het eerste gesprek, bedoeld in artikel 4, eerste lid, van die wet, heeft plaatsgevonden.

Artikel 2. Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt na bekendmaking in werking en werkt terug tot en met 1 januari 2021.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening beslistermijn schuldhulpverlening West Betuwe 2021.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van [datum].

De voorzitter,

De griffier,